

Broj: 01-710/22
Podgorica, 4.11.2022. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14), nakon završenog postupka po pritužbi daje

MIŠLJENJE

1. Uvod

1. XY, XY i i XY posredstvom XY, Zaštitniku su dostavili pritužbu u vezi sa ostvarivanjem prava na obrazovanje svoje djece.

U pritužbi su istakli: da su roditelji djece sa posebnim obrazovnim potrebama XY (2015), XY. (2015) i XY. (2015); da je u pojedinačnim rješenjima kojim se djeca usmjeravaju u JU OŠ „XX“ Cetinje, a koje je donio Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti Cetinje, navedeno da je potrebno angažovanje asistenta u nastavi; da im nijesu obezbijeđeni asistenti za svako dijete ponaosob, uz obrazloženje uprave škole da čekaju odgovor od Ministarstva prosvjete te da asistente ne mogu angažovati bez odobrenja tog ministarstva; da je u međuvremenu gđa X. iz Ministarstva odobrila Školi da angažuje dva asistenta u nastavi uz odluku da djeci sa Daun sindromom – X i X.. se dodijeli jedan asistent, koji će pola nastave raditi sa jednim a drugu polovinu vremena sa drugim djetetom, iako su djeca u posebnim odjeljenjima i zbog kombinovanih smetnji nijesu u mogućnosti da samostalno prate nastavu bez pomoći i usmjerenja asistenta tokom izvođenja cjelodnevnne nastave.

Smatraju da su povrijeđena prava njihove djece jer nijesu ispoštovana rješenja o usmjeravanju. Dostavljene su kopije rješenja o usmjeravanju za sva tri učenika.

2. U međuvremenu, podnosioci pritužbe dostavili su i dopis br. 299 od 17.10.2022. godine koji je OŠ „XX“ dostavila Ministarstvu prosvjete, u kojem se navodi da Uprava škole ne može angažovati još jednog asistenta u nastavi bez saglasnosti Ministarstva prosvjete, iako su i sami svjedoci da ovakav način rada (asistent po dva školska časa) ne funkcioniše dobro u praksi, te ne mogu garantovati za uspjeh i bezbjednost ove djece.

2. Postupanje Zaštitnika

3. Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenje od JU OŠ „XX“ Cetinje.

U izjašnjenju te Škole br. 336 navodi se: da prilikom upisa navedenih učenika u I razred, informisani su o dosadašnjem radu sa učenicima uz angažovanje asistenata u nastavi tokom njihovog boravka u predškolskoj ustanovi; da je školi dostavljeno i Rješenje komisije kojim se propisuje angažovanje asistenata u nastavi za učenike; da su očekivali angažovanje asistenata u nastavi prema potrebama učenika, tj. da svaki učenik sa kombinovanim smetnjama u razvoju prilikom boravka u školi ima obezbijeđenu stalnu podršku asistenta za bezbjedan i suguran boravak; da po važećim pravilima o sistematizaciji radnih mjesta, jedan asistent je predviđen za rad sa XY. i XY; da kako su od nadležnog Ministarstva dobili instrukcije, jer jer Zakonom o obrazovanju djece

sa posebnim obrazovnim potrebama predviđeno da jedan asistent može biti raspoređen za rad sa dvoje djece, u školi su napravili plan rada po kojem dvoje djece provode po dva časa uz podršku asistenta u nastavi, a druga dva uz podršku vaspitača; da su istovremeno sa djecom i njihove učiteljice; da su od strane roditelja informisani o njihovim nastojanjima da stupe u kontakt sa nadležnim iz Ministarstva koja su ostala bez odgovora i sa svoje strane učinili su sve da im pomognu u ostvarivanju komunikacije; da se uprava škole u više navrata putem mejla i telefonskim putem, obraćala nadležnom Ministarstvu i Direktoratu za inkluzivno obrazovanje, o čemu su redovno obavještavali i roditelje učenika, sa kojima su imali više razgovora; da što se tiče procjene da li učenik može uspješno pratiti nastavu bez permanentnog prisustva asistenta, mišljenje škole je da, s obzirom na to da se radi o djeci sa kombinovanim smetnjama i da je nadležna komisija procijenila da je angažovanje asistenta u nastavi potrebno, smatraju da i procjenu rada asistenta tokom polovine vremena provedenog u školi, treba da da nadležna komisija; da zaposleni u školi nastoje da svojim angažmanom pruže punu podršku svojoj djeci.

3. Utvrđene činjenice

4. Iz pritužbe i izjašnjenja proizilazi:

- Da su djeca podnosioca pritužbe XY. (2015), XY. (2015) i XY. (2015) usmjereni u u JU OŠ „XX“ Cetinje;
- da je u pojedinačnim rješenjima kojim se djeca usmjeravaju, a koje je donio Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti Cetinje, navedeno da je potrebno angažovanje asistenta u nastavi;
- da Škola po početku školske godine 2022/2023, svakom od ovih učenicima nije obezbijedila asistente, uz obrazloženje da očekuju odgovor od Ministarstva prosvjete
- da je u međuvremenu po konsultacijama sa predstavnicom Ministarstva odobreno Školi da angažuje dva asistenta u nastavi, uz odluku da djeci sa Daun sindromom se dodijeli jedan asistent;
- da djeca koja treba da „dijele“ asistenta u posebnim odjeljenjima i zbog kombinovanih smetnji, nijesu u mogućnosti da samostalno i bezbjedno prate nastavu bez pomoći i usmjerenja asistenta.

4. Relevantni propisi

5. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/7) utvrđeno je:

“Jemči se posebna zaštita lica sa invaliditetom.”(Član 68) “

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe.”(Član 74)

“Jemči se pravo na školovanje pod jednakim uslovima.(Član 75 stav 1 i 2)

6. Konvencijom o pravima djeteta UN-a, garantovano je:

Države-potpisnice će poštovati i garantirati prava izložena u ovoj Konvenciji svakom djetetu u svojoj jurisdikciji, bez diskriminacije bilo koje vrste, bez obzira kojoj rasi, boji, spolu, jeziku, religiji, političkom ili drugom mišljenju, nacionalnom, etničkom ili društvenom porijeklu, bez obzira na imovinsko stanje, onesposobljenosti, rođenje ili drugi status kome dijete, njegovi roditelji ili zakonski staratelji pripadaju.

Države-potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće mjere da osiguraju zaštitu djeteta od svih oblika diskriminacije ili kazne na osnovu statusa, aktivnosti, izraženog mišljenja ili ubjeđenja roditelja djeteta, zakonskih staratelja ili članova porodice. (čl.2)

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere.

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima.”(Član 3.)

Države-potpisnice priznaju da mentalno ili fizički onesposobljeno dijete treba da uživa pun i pristojan život, u uslovima koji obezbjeđuju dostojanstvo, potiču samopouzdanje i olakšavaju aktivno dječije učešće u zajednici.

Države-potpisnice priznaju pravo onesposobljenom djetetu na posebnu brigu i potpomagaće i obezbjeđivati, u zavisnosti od dostupnih sredstava, pružanje pomoći takvom djetetu i onima koji su odgovorni za brigu o njemu, pomoć koju oni zatraže i koja odgovara dječijem stanju i prilikama roditelja ili drugih koji se brinu za dijete.

Priznajući posebne potrebe onesposobljenog djeteta, pomoć koja se daje u skladu sa stavom 2. ovog člana davat će se besplatno gdje god je to moguće, uzimajući u obzir finansijska sredstva roditelja ili drugih koji se brinu za dijete, i ona će biti planirana tako da se onesposobljenom djetetu pruži uspješan pristup obrazovanju, školovanju, zdravstvenim službama, službama za rehabilitaciju, pripremi za zaposlenje i mogućnostima rekreacije na način koji pomaže djetetu da postigne što potpuniju moguću društvenu integraciju i individualni razvitak, uključujući njegov kulturni i duhovni razvitak. (čl. 23 st. 1.. 2 i 3)

7. Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom, propisano je:

Države potpisnice poduzet će sve potrebne mjere kako bi osigurale da djeca s invaliditetom potpuno uživaju sva ljudska prava i osnovne slobode ravnopravno s drugom djecom.

U svim akcijama koje se odnose na djecu s invaliditetom prvenstvena pažnja bit će posvećena najboljem interesu djeteta.

Države potpisnice osigurat će da djeca s invaliditetom imaju pravo slobodno izraziti svoje stavove o svim pitanjima koja ih se tiču, a njihovi stavovi razmotrit će se s obzirom na njihovu dob i zrelost, ravnopravno s drugom djecom, te će im u ostvarivanju toga prava biti pružena pomoć u skladu s invaliditetom i uzrastom. (čl. 7)

Države potpisnice priznaju pravo svih osoba sa invaliditetom na obrazovanje. Sa ciljem da ostvare uživanje ovog prava bez diskriminacije i na osnovu jednakosti sa drugima, države potpisnice osiguraće inkluzivni sistem obrazovanja na svim nivoima i učenje tokom čitavog života usmjereno na:

- (a) Pun razvoj ljudskih potencijala i osjećanja dostojanstva i samovrijednosti, kao i jačanje poštovanja ljudskih prava, osnovnih sloboda i ljudske raznovrsnosti,
- (b) Razvijanje ličnosti, talenata i mentalnih i fizičkih sposobnosti osobe sa invaliditetom do najveće moguće mjere,
- (c) Omogućavanje da sve osobe sa invaliditetom efektivno učestvuju u slobodnom društvu.

2. Prilikom ostvarivanja ovog prava, države potpisnice će osigurati da:

- (a) Osobe sa invaliditetom ne budu isključene iz opšteg obrazovnog sistema na osnovu svoje invalidnosti, a da niti jedno dijete sa invaliditetom ne bude isključeno iz besplatnog i obaveznog osnovnog obrazovanja, ili iz srednjeg obrazovanja, zbog svog invaliditeta;

(b) Osobe sa invaliditetom imaju pristup inkluzivnom, kvalitetnom, besplatnom i obaveznom osnovnom obrazovanju, ili srednjem obrazovanju u svojoj lokalnoj zajednici na osnovu jednakosti sa drugima;

(c) Budu osigurane razumne adaptacije koje će odgovoriti potrebama pojedinaca;

(d) Osobama sa invaliditetom bude pružena podrška u sklopu opšteg obrazovnog sistema koja im je potrebna da bi im se olakšalo efektivno obrazovanje.

(f) Budu pružene individualizovane mjere podrške u okruženjima koje maksimiziraju akademski i socijalni razvoj, u skladu sa ciljem pune uključenosti. (čl. 24 stav 1-3)

8. Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama ("Sl. list RCG", br. 80/04, "Sl. list CG", br. 45/10.. 145/21), propisuje:

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je djelatnost od javnog interesa. (čl. 2)

Vaspitanje i obrazovanje, odnosno habilitacija i rehabilitacija djece sa posebnim obrazovnim potrebama je obavezno od momenta otkrivanja posebne obrazovne potrebe djeteta.

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama obezbjeđuje onaj stepen obrazovanja koji odgovara njihovom fizičkom, intelektualnom, emocionalnom i socijalnom razvoju. (čl. 5)

Roditelj, usvojilac ili staratelj (u daljem tekstu: roditelj) djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama ima pravo da učestvuje u izboru programa vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa ovim zakonom.

Roditelj, odnosno dijete sa posebnim obrazovnim potrebama ima pravo da, u toku školovanja, promijeni program vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa zakonom. (čl. 6)

Komisija daje predlog o usmjeravanju na osnovu svoje procjene, razgovora sa roditeljima djeteta, kao i na osnovu pedagoške, edukacijsko-rehabilitacijske, psihološke i druge dokumentacije koje dobija od odgovarajućih ustanova.

Komisija je obavezna da, prije donošenja predloga o usmjeravanju, traži mišljenje vaspitno-obrazovne ustanove u koju će dijete sa posebnim obrazovnim potrebama biti usmjereno, kao i drugih nadležnih ustanova radi dobijanja neophodnih podataka o djetetu.

Predlogom o usmjeravanju određuje se program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći, potreba za angažovanjem asistenta u nastavi, kadrovske, prostorne, materijalne i druge uslove koje škola ili resursni centar u koju će dijete biti uključeno mora obezbijediti.

Predlog Komisije sadrži i elemente na osnovu kojih se obezbjeđuju i druga prava djeteta koja se ostvaruju prema posebnim propisima, ako tim propisima nije drukčije određeno. (čl. 20)

Djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama organizuje se asistencija u nastavi u pogledu obezbjeđivanja pristupa obrazovanju i obrazovnom postignuću.

Asistenciju u nastavi obavlja asistent u nastavi koji pruža tehničku pomoć tokom pohađanja nastave za djecu: sa teškim tjelesnim smetnjama, umjerenim intelektualnim smetnjama, bez ostatka vida, potpunim gubitkom sluha i iz spektra autizma, u skladu sa rješenjem o usmjeravanju.

tom u nastavi na određeno vrijeme, a najduže do kraja nastavne godine. Škola zaključuje ugovor o radu sa asistentom u nastavi na neodređeno vrijeme.

Asistent u nastavi koji je zaposlen na neodređeno vrijeme, a za čijim je radom prestala potreba, može zasnovati radni odnos u drugoj školi, na osnovu sporazuma direktora škola.

Asistent u nastavi koji je zaposlen na neodređeno vrijeme u školi može se sporazumno preuzeti u drugu školu ako ispunjava uslove propisane zakonom i aktom o sistematizaciji radnih mjesta, uz saglasnost asistenta u nastavi.

U skladu sa individualnim razvojno-obrazovnim programom (procjenom obrazovnih, razvojnih potreba i ciljeva za dijete) i rasporedom časova, određuje se obim podrške koju asistent u nastavi pruža pod nadzorom nastavnika, stručne službe i direktora škole.

Jedan asistent u nastavi može biti angažovan za više djece, odnosno učenika. Angažovanje asistenta u nastavi za više djece, odnosno učenika obavlja se u skladu sa individualnim razvojno-obrazovnim programom i rasporedom časova.. (čl. 30a st. 1-7)

9. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda CG ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14) propisuje:

Zaštitnik/ca u vršenju svoje funkcije djeluje na način što: ukazuje, upozorava, kritikuje, predlaže ili preporučuje. (čl. 20/1)

Zaštitnik/ca nije ovlašten/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa. (čl 22/1)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (čl. 41/1)

5. Zaključna ocjena

10. Po okončanom ispitnom postupku, cijeneći sve raspoložive informacije i podatke, Zaštitnik je utvrdio da je učenicima XY. i XY. onemogućeno da ostvare prava na obrazovanje shodno Zakonu o obrazovanju i vaspitanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama.

Naime učenicima XY. i XY. koji pohađaju dva različita odjeljenja u JU OŠ „XX“ Cetinje, Škola je obezbijedila jednog asistenta na polovinu školskih časova (dva časa za jednog, a dva za drugog učenika).

11. U rješenjima o usmjeravanju nadležne komisije za sva tri učenika čiji su se roditelji obratili Zaštitniku, naznačena je potreba angažovanja asistenta u nastavi međutim, Škola je obezbijedila dva asistenta u nastavi. Ističemo da se za sva tri učenika, u rješenju o usmjeravanju navodi da je potrebno angažovanje asistenta u nastavi, što je takođe, navedeno i u obrazloženjima i preporukama za rad sa djecom.

Zapaža se da u dopisu upućenom Ministarstvu prosvjete od 17.10.2022. godine, OŠ „XX“ ističe da su svjedoci da ovakav način rada (asistent po dva školska časa) ne funkcioniše dobro u praksi, te ne mogu garantovati za uspjeh i bezbjednost ove djece.

Međutim, u izjašnjenju Zaštitniku, Škola ističe da smatra da procjenu rada asistenta tokom polovine vremena provedenog u školi, treba da nadležna komisija.

Nesporno je da prilikom davanja prijedloga stručno lice Komisije preporučuje načine izvođenja procesa vaspitanja i obrazovanja, izradu i izvođenje IROP-a, dodatnu stručnu pomoć (individualni rad), asistenta u nastavi, te pruža specifična metodološka i druga uputstva u zavisnosti od vrste smetnje, daje sugestije o adekvatnim dodatnim uslovima i pomagalima, o intervencijama usmjerenim na dijete, raznim stimulacijama sposobnosti¹.

Naznačeni podatak – da li djeca mogu da prate bezbjedno nastavu bez permanentnog prisustva asistenta, ne mogu da daju roditelji učenika, niti Zaštitnik ljudskih prava i sloboda.

Međutim, po mišljenju Zaštitnika, odgovor, osim stručnih lica Komisije za usmjeravanje, mogu da daju i ona stručna lica koja učestvuju u izradi IROP-a, u kojem se između ostalog i definiše kada i kojim oblastima je potrebna podrška asistenta.

Takođe svoj stav o tome mogu dati i pedagozi koji u praksi obavljaju obrazovno-vaspitni rad sa djecom po nekoliko sati, a to su nastavnici/ce-učitelji/ce koji za vrijeme časa prate sve učenike, pa i učenike sa posebnim obrazovnim potrebama. Oni u svom mišljenju Upravi škole mogu da naznače da li učenici mogu da dio časova prate samostalno, da li je to uspješno, da li istovremeno mogu da prate njih i ostale učenike bez većih teškoća, polazeći od činjenice da je Zakonom propisano da jedan asistent može biti angažovan za više djece, što se obavlja u skladu sa individualnim razvojno-obrazovnim programom i rasporedom časova.

---

¹ Priručnik za rad komisija za usmjeravanje djece s posebnim potrebama u vaspitno-obrazovni sistem

Jedan od ciljeva inkluzije je i da se djeca sa smetnjama u razvoju ne stavljaju u položaj prevelike zavisnosti od tehničke podrške (nasuprot zavisnosti koja se može izazvati usljed angažovanja asistenta), te da asistent smije da utiče na profesionalni integritet nastavnika i da se njegov posao ne treba miješati sa poslovima koje obavlja nastavnik, stručni saradnik škole, resursnog centra.

12. Zaštitnik podsjeća da ukoliko se sprovodi proces inkluzivnog obrazovanja u kojem Komisija, kao relevantno tijelo, naloži obezbijedivanje određenih uslova za sprovođenje nastavnog programa u skladu sa individualnim potrebama djeteta, obrazovna ustanova i Ministarstvo prosvjete moraju postupiti po datom rješenju jer se u protivnom obesmišljava rad i angažovanje Komisije, a takođe može doći i do ugrožavanja najboljeg interesa djeteta. U konkretnom slučaju, Škola nije postupila po rješenjima Komisije i nije svakom učeniku obezbijedila asistenta u nastavi kao tehničku pomoć. Zaštitnik podsjeća da je Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti Cetinje rješavajući po zahtjevu roditelja, donio rješenja sa jasnim izrekama, te pravnom poukom o mogućnosti izjavljivanja žalbe. Takođe zapaža da su navedena rješenja, osim podnosiocima zahtjeva, dostavljena obrazovnoj ustanovi, JU Centru za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u Prijestonici Cetinje, Ministarstvu prosvjete (XX), Ispitnom centru Crne Gore, JU Centru za socijalni rad za Prijestonicu Cetinje, Centru za stručno obrazovanje, Zavodu za školstvo, Razvojnom savjetovalištu, a da ni jedna od navedenih ustanova nije izjavila žalbu na rješenja. Shodno tome rješenja su postala pravosnažna.

13. Nepoštovanje rješenja donijetih od strane nadležne komisije, pokazatelj je realne prakse da se odluka o angažovanju asistenta formalno ne donosi od strane nadležne komisije, već konačnu odluku donosi obrazovna ustanova odnosno Ministarstvo prosvjete, koje je u obavezi da obezbijedi finansijska sredstva za angažovanje asistenta u nastavi. Ovakvim postupanjem, osim što se ne poštuju donijeta rješenja, stvara se i prostor za nesigurnost i neizvjesnost roditelja/staratelja djece sa smetnjama u razvoju, koji shodno donijetim rješenjima imaju realna očekivanja. Zaštitnik je mišljenja da škola, Ministarstvo prosvjete i nadležna Komisija, u konkretnom slučaju nijesu pokazali spremnost da obezbijede neophodnu pomoć i podršku što ni u kom slučaju nije u skladu sa nacionalnim propisima i preporučenim međunarodnim standardima.

14. Podsjećamo da su se Zaštitniku i u prethodnom periodu obraćali roditelji zbog toga što djetetu nije bio obezbijeden asistent u nastavi, kada je zapaženo da u nekim slučajevima rješenja o usmjeravanju nijesu bila jasna i sadržajna, dok je bilo i slučajeva kada je u rješenju naznačeno da je neophodno angažovanje asistenta u nastavi i u kojem obimu, a učenik nije mogao ostvariti to pravo. Zaštitnik je u tim slučajevima davao preporuke nadležnim organima². Takođe, sa ovakvom situacijom, Zaštitnik je imao priliku da se upozna i prilikom neposrednih obilazaka obrazovno-vaspitnih ustanova.

15. U Crnoj Gori, od začetka inkluzivnog obrazovanja, teži se obrazovanju koje će biti u funkciji učenika i njihovih razvojnih i obrazovnih potreba, što podrazumijeva da sva djeca treba da dobiju kvalitetno obrazovanje u okviru redovnih škola, bez diskriminacije. To istovremeno znači da obrazovno vaspitne ustanove treba da se prilagode potrebama djece. Svako dijete ima pravo na kvalitetno obrazovanje u skladu sa svojim sposobnostima, a inkluzivno obrazovanje omogućava svoj deci da budu dio školske zajednice i tako se pripreme da, kao odrasle osobe, ravnopravno učestvuju u društvenom životu.

Imajući u vidu navedeno a u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta, ispunjenja svrhe inkluzivnog obrazovanja, Zaštitnik

---

² https://www.ombudsman.co.me/docs/1547129432_25122018-preporuka-nk.pdf
https://www.ombudsman.co.me/docs/1579613855_02072019-preporuka-bp.pdf
https://www.ombudsman.co.me/docs/1511962974_11062017-preporuka-os.pdf

Preporučuje

I MINISTARSTVU PROSVJETE:

- Da izvrši analizu postojećeg modela rada komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama.

JU OSNOVNOJ ŠKOLI „XX“ CETINJE

- Da obezbijedi podršku i pomoć asistenta u nastavi za učenike XY., XY. I XY. kojima je u rešenju navedeno da je ustanova dužna da obezbijedi tu podršku, za sve vrijeme trajanja nastavnih jedinica, vodeći računa o individualnim kapacitetima učenika;
- Da redovno evidentira napredak u savladavanju nastavnih jedinica za učenike XY., XY. i XY. i druge učenike koji pohađaju nastavu po inkluzivnom modelu i o tome obavještava Komisiju za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u Prijestonici Cetinje;

Ministarstvo i Škola, dužni su da u roku od 30 dana, od dana prijema Mišljenja, Zaštitniku dostave izvještaj o preduzetim i namjeravanim aktivnostima na izvršenju preporuka.

Zaštitnik će u narednom periodu pratiti realizaciju preduzetih aktivnosti, imajući u vidu da je za pojedine radnje potreban duži rok od ostavljenog.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnosiocima pritužbe,
- Ministarstvu prosvjete – ministru,
- JU OŠ „XX“ Cetinje
- Sekretarijatu za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti Cetinje (na upoznavanje)
- a/a